

55 **אמי ורבי אפי מעמי עד שיעור רביעיתא** - היו טועמים בתענית עד
56 שיעור רביעית הלוג, אך יותר מכך הטעימה אסורה.
57 הגמרא מביאה הלכה בענין אמירת שלום קודם התפילה: **אמר רב,**
58 **כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל,** הרי זה כאלו עשאו במה
59 - עבודת כוכבים, **שנאמר** (ישעיה ב כב) **'חילו לכם מן האדם אשר**
60 **נשמה באפו כי במה נחשב הוא'** - אל תעסקו בכבוד האדם בשעה
61 שעליכם להתפלל ולעסוק בכבוד ה', ויש לדרוש מכאן, **אל תקרי**
62 **'במה נחשב הוא' אלא 'במה',** שאם תעסוק בכבודו קודם הרי זה
63 כאלו עשיתו במה. ושמא **אמר,** אין לומדים איסור נתינת שלום
64 קודם התפילה מדרשת לשון 'במה', אלא ממשמעות הכתוב כפשוטו
65 שהוא לשון תמיחה, **במה נחשבתו לזה** - בעבור מה נתת חשיבות
66 לאדם זה ולא לאלוהי, שהקדמת את כבודו לכבוד המקום.
67 **מתיב** (-הקשה) **רב ששית על הלכה זו,** הרי שנינו במשנה לגבי
68 קריאת שמע **'בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב,** וקריאת שמע
69 היא קודם תפילת שמונה עשרה, אם כן מבואר שמותר לשאול
70 בשלום אדם קודם התפילה. מתרצת הגמרא: **תרגמה רבי אבא** - רבי
71 אבא פירש את דברי רב ושמא **אמר** האוסרים נתינת שלום קודם
72 התפילה, שלא נאמרו אלא **במשבים לפתחו** של חברו כדי לתת לו
73 שלום, אך משנתנו עוסקת במי שפגשו בדרך במקרה, ובאופן זה
74 מותר לשאול בשלומו.
75 הגמרא מביאה הלכות נוספות בענין דברים שאסור לעשותם קודם
76 התפילה: **(אמר רבי יונה אמר רבי יורא, כל העושה הפציו קודם**
77 **שיתפלל כאלו בנה במה לעבודת כוכבים. אמרו ליה בני הישיבה,**
78 **במה אמרת -** האם אכן כך אמרת שכאלו בנה במה. **אמר להו רבי**
79 **יונה, לא כך אמרתי,** אלא **אסור קא אמרנא** - אמרתי שאסור לעשות
80 הפציו קודם התפילה, ו**בדב אבין בר אבין,** (אמר רב אידי בר
81 **אבין אמר רב יצחק בר אשיאי,** אסור לו לאדם לעשות הפציו
82 **-** ועסקו וצרכי עצמו) קודם שיתפלל, **שנאמר** (תהלים פה יד) **'צדק**
83 **לפניו יתלך וישם לדרך פעמיו,** ונדרש הפסוק כך, תחילה יצטדק
84 אדם לבוראו בתפילה, ורק אחר כך ילך לדרכי חפציו.
85 **ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאי,** כל המתפלל
86 תחילה **ואחר כך יוצא לדרך,** תכפ"ה עושה לו הפציו, **שנאמר**
87 **'צדק לפניו יתלך וישם לדרך פעמיו,'** ונדרש הפסוק כך, אם תחילה
88 יצטדק האדם לבוראו בתפילה, תקב"ה ישים לו צעדיו כשילך לדרכי
89 חפציו, כלומר שיצליח בהם.
90 הגמרא מביאה דרשה בענין לינה בלא חלום: **(ו) אמר רבי יונה אמר**
91 **רבי יורא, כל הלן שכעת ימים בלא חלום נקרא רע, שנאמר** (משלי
92 יש כג) **'ושבע יליו כל יפקד רע,'** אל תקרי 'שבע' אלא 'שבע,' ונדרש
93 הפסוק כך, אם יליו אדם שבע ימים ולא נפקד מן השמים בחלום, סימן
94 שרע הוא ועל כן אין פוקדים אותו.
95 הגמרא מביאה דרשה אחרת מאותו פסוק: **אמר ליה רב אחא בריה**
96 **דרבי חייא בר אבא לרבי יונה, הכי אמר רבי חייא אמר רבי יוחנן**
97 **בדרשת פסוק זה, כל המשביע עצמו מדברי תורה** (שלומד הרבה)
98 **ואחר כך לן, אין מכשרין אותו בשורות רעות בחלומו להבהילו,**
99 **שנאמר 'ושבע יליו כל יפקד רע,'** כלומר שהלן כשהוא שבע מדברי
100 תורה לא יפקד בבשורות רעות.
101 שנינו במשנה: **אלו הן בין הפרקים וכו',** בין ויאמר לאמת ויצבי,
102 ומותר להפסיק שם כדן בין הפרקים. ורבי יהודה אומר, בין ויאמר
103 לאמת ויצבי לא יפסיק. הגמרא פוסקת הלכה כרבי יהודה, ומבארת
104 מה טעמו: **אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, הלכה כרבי יהודה,**
105 **ואמר בין אליהם לאמת ויצבי לא יפסיק.**
106 ועוד **אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, מאי מעמיה** - מה טעמו **דרבי**
107 **יהודה, דכתיב** (ירמיה י

1 **ובפרקים שואל מפני הכבוד, ומשיב שלום לכל אדם.**
2 מוסיפה הגמרא: **תניא נמי הכי** - וכן שנינו בברייתא כפי שביארנו
3 את משנתנו, **הקורא את שמע ופגע** - [ופגש] **בו רבו או אדם גדול**
4 **הימנו בחכמה, בפרקים הרי הוא שואל בשלמו מפני הכבוד, ואין**
5 **צריך לומר שהוא משיב לו אם שאל הוא תחילה. ובאמצע הפרק**
6 **הוא שואל רק מפני תיראה, ואין צריך לומר שהוא משיב מפני**
7 **היראה, אבל לרבו ולגדול ממנו אינו שואל ואף אינו משיב, דכרי רבי**
8 **מאיר. רבי יהודה אומר, באמצע הוא שואל מפני תיראה ומשיב**
9 **אף מפני הכבוד, ובפרקים שואל מפני הכבוד, ומשיב שלום לכל**
10 **אדם.**
11 הגמרא דנה בדיני הפסק בהלל ובמגילת אסתר: **בעא מיניה אחי**
12 **תנא רבי רבי חייא** - אמורא ושמו אחי שהיה שונה בבית מדרשו
13 של רבי חייא, שאל **מרבי חייא, בהלל ובמגילה** - [מגילת אסתר]
14 **מהו שיפסיק בקריאתם לשאלת שלום כדרך שמפסיק בקריאת**
15 **שמע. ומבארת הגמרא את צדדי הספק: האם אמרינן שקל וחמר**
16 **הוא, אם בקריאת שמע שחיובה מדאורייתא הדין הוא שפוסק, הלל**
17 **ומגילה שחיובם רק דרבנן, מכעיא** - וכי צריך לומר שפוסק בהם,
18 הרי ודאי הדבר מותר. **או דלמא** - או שמא נאמר, אף שהלל ומגילה
19 הם דרבנן, **פרסומי ניסא עדיף** - כיון שיש בהם פרסום ניסי ה' הם
20 עדיפים על קריאת שמע, ועל כן אין להפסיק בהם כלל. **אמר ליה**
21 **רבי חיאי, פוסק בהלל ומגילה לשאלת שלום מפני הכבוד או היראה**
22 **כבקריאת שמע, ואין בכך בלום** - ואין בכך שום חשש.
23 דין קריאת הלל נחלק בין שמונה עשר ימים בשנה שחובה לקרותו,
24 לבין ימים שאין קריאתו חובה מעיקר הדין. רבה מחלק בין זמנים אלו
25 לגבי דיני הפסק בהלל: **אמר רבה, ימים שהיחיד גומר בהן את**
26 **ההלל** - שחובה על כל אחד ואחד לקוראו, דינו כבקריאת שמע,
27 **שבין פרק לפרק פוסק לשאול שלום מפני הכבוד ומשיב לכל אדם,**
28 **אך באמצע הפרק אינו פוסק אלא לשאול מפני היראה ולהשיב**
29 **מפני הכבוד. וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל** - שאין חובה
30 לקוראו ולא היחיד ולא בציבור, **אפילו באמצע הפרק פוסק**
31 **לשאול מפני הכבוד ולהשיב לכל אדם.**
32 מקשה הגמרא: **איני** - וכי אכן כך הוא כדברי רבה, **והא רב בר שבא**
33 **איפלע לגביה דרבינא** - והרי רב בן שבא הודמן למקומו של רבינא,
34 וקרא רבינא את ההלל, **וימים שאין היחיד גומר את ההלל הוה**
35 **-** [היה אותו זמן], **ואף על פי כן לא פסיק ליה** - לא הפסיק רבינא
36 באמצע הפרק כדי לשאול בשלום רב בר שבא מפני כבודו. מתרצת
37 הגמרא: לעולם בימים שאין גומרים את ההלל פוסקים מפני הכבוד
38 אף באמצע הפרק כדברי רבה, **ושאני** - [ושונה] **רב בר שבא, ולא**
39 **השיב עליה דרבינא** - שלא נחשב אצל רבינא כאדם נכבד, ועל כן
40 הוא לא הפסיק לשאול בשלומו.
41 הגמרא מביאה הלכה בענין טעימה בתענית: **בעי מיניה אשיאי תנא**
42 **דבי רבי אמי** - אשיאי שהיה שונה בבית מדרשו של רבי אמי, שאל
43 **מרבי אמי, השרוי בתענית, מהו שיטעום** את התבשיל כדי לדעת
44 אם חסר בו מלח או תבלין, אם פולטו לאחר מכן. ומבארת הגמרא
45 את צדדי הספק: האם דווקא איסור אכילה ושתיה קביל עליה -
46 קיבל על עצמו בתענית זו, **והא ליבא** - ואין כאן אכילה ואם כך
47 מותר בטעימה, **או דילמא הנאה קביל עליה** - או שמא קיבל על
48 עצמו גם שלא להנות מן המאכל, **והא איבא** - ויש הנאה בטעימה
49 זו, ואם כן היא אסורה. **אמר ליה רבי אמי, מועם ואין בכך בלום** -
50 ואין בכך כל חשש.
51 מוסיפה הגמרא: **תניא נמי הכי** - וכן שנינו בברייתא, **מטעמת אינה**
52 **מעונה ברכה** - הטועם את התבשיל אינו צריך לברך עליו, **והשרוי**
53 **בתענית מועם ואין בכך בלום.**
54 מבררת הגמרא: **עד במה מותר לטעום בתענית. משיבה הגמרא: רבי**

59 וכו' ליהיה אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה
 60 ואחר כך עול מצוות, ולמה קדמה והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה
 61 אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום
 62 בלבד.
 63 הגמרא מביאה טעם נוסף לסדר הפרשיות בקריאת שמע: **תניא, רבי**
 64 **שמעון בן יוחאי אומר, בדין הוא ו-נכון וראוי הוא** **שַׁמְעוּן** **אדם את**
 65 **פרשת שמע ליהיה אם שמוע, כיון שזה - פרשת שמע, עוסקת**
 66 **בציורו ללמוד כנאמר שם (דברים יז) וְדַבַּרְתָּ בָּם; וְזוּ - פרשת והיה אם**
 67 **שמוע, עוסקת בציורו ללמוד כנאמר שם (דברים יא ט) וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֵת**
 68 **בְּיַמְכֶם לְדַבֵּר בָּם; ובודאי צריך אדם קודם ללמוד ואחר כך ללמד,**
 69 **שאם לא ילמד בעצמו כיצד ילמד את בניו. וכן בדין הוא להקדים את**
 70 **פרשת והיה אם שמוע לויאמר, כיון שזה - פרשת והיה אם שמוע,**
 71 **עוסקת במצוה ללמוד כמובא לעיל שנצטוונו בה ללמד את בנינו, וְזוּ**
 72 **- פרשת ויאמר, עוסקת בציורו לעשות מצות ציצית.**
 73 הגמרא מביאה מדברי רבי שמעון בן יוחאי שבפרשת שמע נאמר רק
 74 הציור ללמוד, ובפרשת והיה אם שמוע רק הציור ללמד. מקשה
 75 הגמרא: **אטו שמע ללמוד אית ביה - וכי פרשת שמע רק ציור**
 76 **ללמוד יש בה, וציורו ללמד ולעשות לית ביה ו-אין בה, והא כתיב**
 77 **- והרי כתוב בה (שם י-ו) וְשָׁמַעְתֶּם לְכַנְיָךְ; דהיינו ללמד, ועוד כתוב**
 78 **בה 'וְקִשְׁרַתֶּם לְאוֹת עַל יָדְךָ' וגו' דהיינו מצות תפילין, וכן 'וְכַתְּבֶתֶם**
 79 **עַל מְצוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ' דהיינו מצות מזוזה, אם כן יש בה גם ללמד**
 80 **ולעשות.**
 81 **ותו - ועוד קשה, וכי פרשת והיה אם שמוע ללמוד הוא דאית ביה**
 82 **- רק מצוה ללמד יש בה, ולעשות לית ביה ו-אין בה, והא כתיב -**
 83 **והרי כתוב בה (שם יא ט) 'וְקִשְׁרַתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יְדֵיכֶם' וגו', וכן**
 84 **'וְכַתְּבֶתֶם עַל מְצוֹת בֵּיתְךָ; דהיינו מצוות תפילין ומזוזה שהן עשייה.**
 85 **הגמרא חזרת בה ומבארת את דברי רבי שמעון בן יוחאי באופן אחר:**
 86 **אלא הכי קאמר - כך אמר רבי שמעון בן יוחאי, בדין הוא שתקדים**
 87 **פרשת שמע ליהיה אם שמוע, כיון שזה - פרשת שמע יש בה**
 88 **ללמוד, וללמד, ולעשות כמובא לעיל, אך והיה אם שמוע אין בה**
 89 **אלא ללמד ולעשות, וכן בדין הוא שתקדם פרשת והיה אם שמוע**
 90 **לויאמר, כיון שזה - פרשת והיה אם שמוע, יש בה ללמד ולעשות,**
 91 **אך ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד.**
 92 מקשה הגמרא: **ותיפוק ליה מדדבי יהושע בן קרח - הרי ניתן**
 93 **לבאר את סדר הפרשיות כדברי רבי יהושע בן קרח במשנתנו,**
 94 **ומדוע נחלק עליו רבי שמעון בן יוחאי ונתן טעם אחר לדבר. מתרצת**
 95 **הגמרא: הרי ועוד קאמר - כוננת רבי שמעון בן יוחאי היא לומר**
 96 **שיש בזה שני טעמים, הרי - טעם אחד הוא שקדמה שמע ליהיה אם**
 97 **שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל**
 98 **עליו עול מצות, כדברי רבי יהושע בן קרח, ועוד טעם, משום דאית**
 99 **בה הני מילי אחרנייתא - כיון שיש בפרשת שמע דברים נוספים אלו**
 100 **שאמר רבי שמעון בן יוחאי, דהיינו שיש בה ללמוד ללמד ולעשות.**
 101 **הגמרא דנה האם הנחת תפילין קודמת לקריאת שמע, או להיפך.**
 102 **ותחילה מביאה הגמרא מעשה בענין זה: רב משיידיה - פעם אחת**
 103 **ראו את רב שנטל ידיו, וקרא קריאת שמע, ואחר כך אנה ו-הניחן**
 104 **תפילין, וצלי - והתפלל.**
 105 **מקשה הגמרא: והכי עבדי הכי - כיצד נהג רב כך שהקדים קריאת**
 106 **שמע לתפילין, והתניא, החופר בוך למה פקבר, פטור בשעת**
 107 **חפירתו מקריאת שמע, וכן התפלה, וכן התפילין, ומכל מצות**
 108 **האמורות בתורה, שהרי העוסק במצוה פטור מן המצוה. ומוסיפה**
 109 **הברייתא: אם הניע וכן קריאת שמע, עולה החופר מן הקבר, ונמל**
 110 **ידיו, ומניח תפילין, וקורא קריאת שמע ומתפלל. אם כך מבואר**
 111 **שתחילה יש להניח תפילין, ורק אחר כך לקרוא קריאת שמע, ולא**
 112 **כפי שנהג רב.**
 113 **הגמרא מקשה על הסתירה שבדברי הברייתא: הא גופא קשיא -**
 114 **הרי ברייתא זו עצמה קשה היא, רישא - בתחילה אמר התנא**
 115 **שהחופר קבר פטור מקריאת שמע תפילה ותפילין, וסיפא - ובסוף**
 116 **הברייתא אמר שהחופר חייב בכל אלו. מתרצת הגמרא: הא לא**

1 'ה' אלהים אמת, ולפיכך אין להפסיק בין 'אלהיכם' ל'אמת'.
 2 הגמרא דנה כיצד ינהג הסומך 'אלהיכם' ל'אמת'. מבררת הגמרא:
 3 אם אמר אדם 'ה' אלהיכם אמת' ושהה אחר כך עד שסיים החזן
 4 קריאת שמע, האם חוזר ואומר אמת כשמתחיל ברכת 'אמת ויציב',
 5 או אינו חוזר ואומר אמת. מביאה הגמרא שנחלקו בזה אמוראים:
 6 אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, חוזר ואומר אמת. אך רבה אמר,
 7 אינו חוזר ואומר אמת.
 8 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: **ההוא שליח ציבור דנחית קמיה**
 9 **דרבה - שירד להתפלל לפני רבה, וכשסיים לקרוא את שמע, שמעיה**
 10 **רבה דאמר אמת אמת תרי זמיני - שמעו רבה שחזר ואמר 'אמת**
 11 **אמת' פעמיים. אמר על כך רבה, כל אמת אמת תפסיה להאי -**
 12 **מרוצת לשון 'אמת' תפסתו לאדם זה, שהרי חזר ואומר בלא צורך.**
 13 **הגמרא דנה בענין אמירת פרשת 'ויאמר' בקריאת שמע של ערבית:**
 14 **אמר רב יוסף, כמה מעליא הא שמעתתא - כמה מעולה שמועה**
 15 **זו, דכי אתא -כשבא רב שמואל בר יהודה מארץ ישראל אמר,**
 16 **אמרי במערבא ערבית - בארץ ישראל נהגו לומר בקריאת שמע של**
 17 **ערבית כך, ויאמר ה' וגו' דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם,**
 18 **ומדלגים שאר הפרשה העוסקת במצות ציצית לפי שאינה נוהגת**
 19 **בלילה, ומסיימם 'אני ה' אלהיכם אמת'.**
 20 **מקשה הגמרא: אמר ליה אביי לרב יוסף, מאי מעליותא - במה**
 21 **מעולה שמועה זו, והא ו-הרי אמר רב כהנא אמר רב, בלילה לא**
 22 **יתחיל - אין צריך להתחיל פרשת ויאמר, ואם התחיל, גומר כל**
 23 **הפרשה ואינו רשאי להפסיק, ואם כן המנהג להתחיל לקרותה ולדלג**
 24 **בה הוא שלא כהלכה. ובי תמא - ואם תרצה ליישב מנהגם ולומר,**
 25 **שקריאת הפרשה עד תיבות 'ואמרת אליהם' לא הוי התחלה - אינה**
 26 **קרויה התחלה ענין ציצית לענין שיצטרך הקורא להשלים את כל**
 27 **הפרשה, והאמר ו-הרי אמר רב שמואל בר יצחק אמר רב, קריאת**
 28 **הפרשה עד תבות 'דבר אל בני ישראל' לא הוי התחלה ואין צריך**
 29 **להשלים כולה, אך אם אמר גם 'ואמרת אליהם' הוי התחלה, ואם**
 30 **כן בני ארץ ישראל שקוראים עד 'ואמרת אליהם' צריכים להשלים**
 31 **את קריאת כל הפרשה. מתרצת הגמרא: אמר רב פפא, קסברי**
 32 **במערבא - בני ארץ ישראל סוברים, שקריאת הפרשה עד תבות**
 33 **'ואמרת אליהם' נמי לא הוי התחלה - אף היא אינה קרויה**
 34 **התחלה, עד דאמר תיבות 'ועשו להם ציצית', שבוה התחיל פרשת**
 35 **ציצית.**
 36 **הגמרא מבארת מה טעם מנהגו לקרוא את כל פרשת ויאמר: אמר**
 37 **אביי, הלך און אתחילי מתחילין - אנונה נוהגים להתחיל את**
 38 **פרשת ויאמר בלילה דקא מתחילי במערבא - כיון שבארץ ישראל**
 39 **נהגו להתחיל בה, ובין דאתחילין מגמר נמי גמרינן - וכיון**
 40 **שהתחלנו אנו גומרים את כל הפרשה, דהא אמר רב כהנא אמר**
 41 **רב, לא יתחיל פרשת ויאמר, ואם התחיל גומר כולה.**
 42 **לדברי אביי נמצא שלהלכה צריך לקרוא פרשת ויאמר אף בלילה.**
 43 **אך הרי אמר רב אמר, אם אמר אדם בלילה 'אני ה' אלהיכם' דהיינו**
 44 **שקרא פרשת ויאמר, צריך לומר אחר כך ברכת 'אמת ואמונה' וכו'**
 45 **כדי להסמיך 'אלהיכם' ל'אמת', כיון שנאמר 'ה' אלהים אמת' כדברי**
 46 **רבי יהודה לעיל. אך אם לא אמר 'אני ה' אלהיכם' כלומר שלא**
 47 **קרא פרשת ויאמר, אינו צריך לומר ברכת 'אמת ואמונה. ולשיטתו**
 48 **נמצא שפרשת ויאמר וברכת 'אמת ואמונה' בלילה אינן חובה.**
 49 **מקשה הגמרא על חייא בר רב: והא כפי לאדבורי - והרי צריך**
 50 **להוכיח יציאת מצרים אף בלילה כמבואר לעיל (ב), ואם אינו אומר**
 51 **פרשת ויאמר ולא ברכת אמת ואמונה, היכן הוא מזכיר יציאת**
 52 **מצרים. מתרצת הגמרא: אף לחייא בר רב לא מדובר שאינו אומר**
 53 **ברכת אמת ואמונה כלל, אלא דאמר הכי - שאומר כך, מודים**
 54 **אנחנו לך ה' אלהינו, שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית**
 55 **עבדים, ונשית לנו נסים ונבירות על תום, ושרנו לך מי כמכה**
 56 **באלים ה' וכו', וממשיך ואומר עד 'גאל ישראל' שבסוף הברכה,**
 57 **ואומר ברכת השכיבנו.**
 58 **שינוי במשנה: אמר רבי יהושע בן קרח, למה קדמה פרשת שמע**

34 **בְּרֵא מִטָּא** – כשעדיין לא הגיע זמן קריאת שמע, אי אפשר לומר
 35 כך, שאם כן, מאי אסתתיה דרב תניא בר אשי – על מה העיד רב
 36 חייא בר אשי, ומה חידוש יש בדבריו.
 37 הגמרא מתרצת על הדחייה השניה: לעולם אפשר לומר שרב הקדים
 38 ללמוד תורה רק באופן שעוד לא הגיע זמן קריאת שמע, ומה
 39 שהקשית אם כן על מה העיד רב חייא בר אשי, דבריו באו לאפוקי
 40 ממיאן דאמר – להוציא מדעת הסובר לעיל (א) שללימוד המשנה
 41 אין צריך לברך ברכות התורה, ועל כך קא משמע לן – משמענו
 42 רב חייא בר אשי, שמהנהגת רב מוכח דאף למשנה נמי – גם כן
 43 צריך לברך.
 44 הגמרא חוזרת להקשות על דברי רב מהברייתא: מפל מקום קשיא
 45 לרב – עדיין קשה על רב מהברייתא שהקדימה תפילין לקריאת
 46 שמע, ואין לתרץ שרב סובר כרבי יהושע בן קרחה, שהרי דבריו לא
 47 נאמרו לגבי הקדמת קריאה לעשייה, כפי שדחינו בתחילה. מתרצת
 48 הגמרא: באמת אף לרב צריך להקדים הנחת תפילין לקריאת שמע
 49 כמבואר בברייתא, ומה שפעם אחת ראוהו שקרא תחילה קריאת
 50 שמע, היה זה מפני ששלח שליח להביא לו את התפילין, ושלוהא
 51 הוא דעוית – השליח הוא שקלקל ואיחר להביאם, וכשהגיע סוף זמן
 52 קריאת שמע הוצרך רב לקרוא לפני הנחת תפילין, ורק אחר כך
 53 משהגיע השליח הניחם.
 54 הגמרא מבארת את גודל חובת קריאת שמע עם תפילין: אמר עולא,
 55 כל הקורא קריאת שמע בלא להניח תפילין, כאילו מעיד עדות
 56 שקר בעצמו – כאילו עדותו בקריאת שמע שה' אחד היא שקר,
 57 שהרי אינו מקיים את מה שקורא בה (דברים ו) 'אֶקְשְׁרֶתֶם לְאוֹת עַל
 58 יְדֵיךָ וְגו'.
 59 הגמרא מביאה מאמר נוסף בענין זה: אמר רבי חייא בר אבא אמר
 60 רבי יוחנן, הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו הקריב עולה
 61 בלא מנחה שחייב להביא עמה, ונזבח בלא נסכים – בלי היין שחייב
 62 לנסך על המזבח לאחר הקרבת זבח, שאף הקורא קריאת שמע ואינו
 63 מקיים את הכתוב בה לא גמר את המצוה.
 64 הגמרא מבארת כיצד יש לקבל עול מלכות שמים בשלמות: ואמר
 65 רבי יוחנן, הרוצה שקיבל עליו עול מלכות שמים שלמה,

1 קשיא, שביפא מדובר בתרי – בשנים העוסקים יחד בחפירת הקבר,
 2 ועל כן אין הם פטורים מן המצוות, שבשעה שאחד מהם קורא
 3 קריאת שמע השני ממשיך לחפור, ובריפא מדובר בכהן – באדם אחד
 4 החופר את הקבר לבדו, וכיון שאם יעלה תפסק המלאכה, הרי הוא
 5 פטור מכל המצוות.
 6 אחר שביארנו את דברי הברייתא, שבה הגמרא להקשות על רב:
 7 מפל מקום קשיא מברייתא זו לרב שהקדים קריאת שמע להנחת
 8 תפילין. מתרצת הגמרא: רב ברבי יהושע בן קרחה כתיבא ליה –
 9 רב סובר כרבי יהושע בן קרחה במשנתנו, דאמר שצריך אדם לקבל
 10 עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך עול מצוות, ועל כן הוא קרא
 11 תחילה קריאת שמע שיש בה קבלת עול מלכות שמים, ורק אחר כך
 12 קיבל עול מצוות וקיים מצוות תפילין.
 13 דוחה הגמרא: אמר – מתי נוכל לומר דאמר רבי יהושע בן קרחה
 14 שעול מלכות שמים קודם לעול מצוות, רק להקדים קריאה של
 15 פרשה שיש בה עול מלכות שמים לקריאה של פרשה שיש בה עול
 16 מצוות, שהרי על כך נאמרו דבריו במשנתנו, אך להקדים קריאה
 17 לעשייה מי שמעת ליה – וכי שמעת מדבריו שמתעם זה צריך אף
 18 להקדים קריאה שיש בה עול מלכות שמים לעשיית המצוות עצמן.
 19 וכיון שלא אמר רבי יהושע בן קרחה כך, עדיין קשה על רב שהקדים
 20 קריאת שמע להנחת תפילין.
 21 ותו – ועוד דוחה הגמרא תירוץ זה, אף אם נאמר שדברי רבי יהושע
 22 בן קרחה נאמרו גם לגבי הקדמת קריאה לעשיית המצוות, מי כבר
 23 ליה – וכי סבר רב בזה ברבי יהושע בן קרחה, והאמר – והרי אמר
 24 רב תניא בר אבי – בן אשי, זמנין סניאין הוה קאימנא קמיה דרב –
 25 פעמים רבות הייתי עומד לפני רב, ומקדים ומשי ידיה – והיה משכים
 26 ונוטל ידיו, ומברך ברכות התורה, ומתני לן פרקין – ושונה לנו את
 27 שיעורנו, ומנח תפילין, וחדר קרי – ואחר כך קרא קריאת שמע,
 28 וכיון שהקדים רב עשיית מצות תלמוד תורה לפני שקיבל עליו עול
 29 מלכות שמים, מוכח שלא סבר כרבי יהושע בן קרחה, ואם כן חזרה
 30 הקושיא מדוע קרא קריאת שמע לפני הנחת תפילין.
 31 ומוסיפה הגמרא: וכי תימא – ואם תרצה להשיב על דחייה זו
 32 שלעולם רב סובר כרבי יהושע בן קרחה שצריך לקבל תחילה עול
 33 מלכות שמים, ובאותן פעמים שהקדים ללמוד תורה תחילה היה זה